

Motion till riksdagen 2005/06:So364

av Peter Eriksson m.fl. (mp, -)

Funktionshinder

Motionen delad mellan flera utskott

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	2
Motivering.....	4
Barn och utbildning	4
LSS.....	5
Hjälpmedel.....	7
Tillgänglighet.....	7
Arbete och daglig verksamhet.....	9
Handikappersättning	10
Kunskap och forskning	10
Inflytande, kultur och fritid	11
Personal.....	11
Domstolstrots	11
Internationell solidaritet	12

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alla funktionshindrades rätt till habilitering, hjälpmedel och tolktjänst.
2. Riksdagen beslutar om ändring av 9 § första stycket lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) så att rätt till en kontaktperson, i enlighet med vad som anförs i motionen, skrivs in i lagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om statligt stöd till åtgärder för att minimera elektromagnetiska fält i skolmiljö.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särvux som en garanterad rättighet.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslutet om personlig assistans skall fattas av Försäkringskassan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten skall ta hela det ekonomiska ansvaret för personlig assistans.
7. Riksdagen begär att regeringen utreder möjligheten till personlig assistent i skolan i enlighet med vad i motionen anförs.
8. Riksdagen begär att regeringen utreder om lagstiftning är möjlig för att säkra verksamheterna med personligt ombud för funktionshindrade i kommunerna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en uppföljning av hur många som behöver insatsen personligt ombud, och en kostnadsberäkning för detta.
10. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om ett sammanhållet högkostnadsskydd för rehabilitering och hjälpmedel m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett skatteavdrag skall införas för ombyggnationer som syftar till att öka tillgängligheten.²
12. Riksdagen beslutar att fastställa som mål att det skall finnas tillgång till elektromagnetiskt sanerade vårdlokaler, såsom i motionen beskrivs, i samtliga regioner och landsting.
13. Riksdagen begär att en tillgänglighetslagstiftning införs i enlighet med vad som anförs i motionen.³
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av könsperspektivanalyser kring funktionshinder samt konkreta jämställdhetsplaner.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla yrkeskategorier som arbetar med funktionshindrade skall ha fått och tillgodogjort sig HBT-kompetens.
16. Riksdagen begär att regeringen ser över hur LSS kan förtydligas, enligt vad i motionen anförs, om att stoppa återinstitutionaliseringen av människor med funktionshinder.

Fel! Okänt namn på

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att nya bostäder skall utformas så att de med små medel kan tillgänglighetsanpassas för alla former av funktionshinder.³
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det behövs en översyn av reglerna för riksfärdtjänst.⁴
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att öppna Samhall och OSA för andra aktörer.⁵
20. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om ändring av 7 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) så att även de som tillhör personkrets 3, bl.a. de med psykiska funktionshinder, skall ha rätt till daglig verksamhet enligt LSS.
21. Riksdagen beslutar om ändring i 9 § tionde stycket LSS så att rätten till habiliteringsersättning för daglig verksamhet skrivs in, i enlighet med vad som anføres i motionen.
22. Riksdagen begär att regeringen beslutar om en översyn av reglerna för handikappersättningen, samt tillämpningen, i enlighet med vad i motionen anføres.⁶
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ge forskning om livsvillkoren för människor med funktionshinder hög prioritet, samt att lyfta diskussionen kring ett etiskt perspektiv på forskningens nya möjligheter.¹
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ett grundkrav för arbete inom handikappomsorgen, såsom i motionen anføres, skall vara ett års utbildning med inriktning på handikappomsorg.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det sanktionssystem som nu gäller för kommuner som trotsar domstolsutslag om insatser enligt LSS skall utsträckas till att gälla också de kommuner som beviljar insatser men inte verkställer dem inom rimlig tid.⁷
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av att Sverige i biståndspolitiken aktivt verkar för att människor med utvecklingsstörning och funktionshinder skall få ett värdigt liv.⁸

¹Yrkandena 3, 4 och 23 hänvisade till UbU.

²Yrkande 11 hänvisat till SkU.

³Yrkandena 13 och 17 hänvisade till BoU.

⁴Yrkande 18 hänvisat till TU.

⁵Yrkande 19 hänvisat till AU.

⁶Yrkande 22 hänvisat till SfU.

⁷Yrkande 25 hänvisat till KU.

⁸Yrkande 26 hänvisat till UU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Människor är inte handikappade – det är när personer med funktionshinder möter en omgivning som inte är anpassad som handikapp uppstår. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa vårt samhälle är därför centralt. Ungefär var tionde medborgare i landet har någon form av funktionshinder. Tyvärr uppkommer nya fysiska funktionshinder och sjukdomar genom vårt sätt att leva. El- och ljudöverkänslighet och olika allergier är exempel på det. Dessutom ökar antalet personer med psykiskt funktionshinder. Vinsterna med att anpassa samhället så att människor med funktionshinder får ökade möjligheter att delta är stora. Ett samhälle som visar att det har plats för alla människor blir ett samhälle där det är lätt att bry sig om varandra.

Barn och utbildning

En bra start i livet är viktig. Fortfarande finns brister i stöden till barn med funktionshinder. Habilitering måste ges ökad tyngd hos sjukvårdshuvudmännen. Alla människor med funktionshinder skall ha tillgång till habilitering, hjälpmedel och tolktjänst.

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS, SFS 1993:387) finns en bestämmelse om rätt till ”rådgivning och annat personligt stöd”. ”Råd och stöd”, som det vanligen kallas, var tänkt som ett skydd, ett komplement för det som inte ansågs kunna ingå i habilitering och rehabilitering eller i socialtjänst. I praktiken har det ofta blivit tvärtom. Allt fler landsting har bakat in råd och stöd-insatsen i habiliteringen, nya gränsdragningsproblem har uppstått och människor har fortfarande inte getts full rätt till personanpassat stöd. Det stora problemet är att habilitering samt råd och stöd regleras i olika lagar: hälso- och sjukvårdslagen respektive LSS. Samordningen av insatserna måste förbättras så att man slipper vända sig till flera organisationer, vilket är särskilt besvärande för familjer med flerhandikappade barn. Vi vill att alla föräldrar till barn med funktionshinder skall erbjudas en kontaktperson som råd- och stödinsats. Detta bör uttryckligen beskrivas som en uppgift som ingår i råd och stöd (9 § första stycket). Kontaktpersonen skall kunna sköta samordning och planering av kommunens och landstingets insatser samt se till att en individuell plan upprättas.

Sedan många år har barn med funktionshinder ingått i vanliga barngrupper i förskolan, ofta med en särskild resursperson som stöd för barnet. Denna utformning är uppskattad av både barnet, föräldrarna, personal och övriga barn. Det är angeläget att slå vakt om normaliseringsprincipen, så att barn med funktionshinder inte hänvisas till särskilda skolformer som ofta ligger långt från hemmet.

Grund-, gymnasie- och högskolor skall vara fullt tillgängliga för elever och studenter med funktionshinder senast 2010, genom att enkelt avhjälpna hinder enligt lag måste åtgärdas. Ungefär hälften av landets grundskolor är inte tillgängliga för rörelsehindrade. Rullstolsburna elever kan inte röra sig fritt i

Fel! Okänt namn på

skolan, och rörelsehindrade föräldrar kan inte delta i barnens skolaktiviteter som andra föräldrar. Olika funktionshinder fordrar naturligtvis olika åtgärder. Till exempel bör skolor minimera olika sorters strålning från elektriska installationer och apparater som riskerar att hindra elever, föräldrar och lärare att vistas i skolan. Särskilda statliga medel skall kunna användas för att minska problemen för de elöverkänsliga i skolmiljön. Det kan troligen inte bli så att precis alla kan gå i alla skolor. Det som är ett stöd för den ene kan vara ett hinder för en annan, t.ex. en hörselslinga som hjälper en hörselskadad men är ett problem för den elöverkänslige. Men det är viktigt att undvika att en grupp konstant känner sig förbisedd. Alla skall bli sedda, lyssnade till och respekterade.

Det finns stora brister i kunskapen om elever med funktionshinder hos skolpersonal och lärare. I lärarutbildning och fortbildning skall kunskap om barn med funktionshinder förmedlas. Lärarna har en viktig roll i att upptäcka dolda funktionshinder. Skolverket skall enligt sin handikapplan ha sett över tillgängligheten i skolan under 2004.

Värderingar och attityder till människor med funktionshinder bestämmer mer än något annat hur särskoleundervisningen utformas. Tyngdpunkten kan ligga på specialklasser och särskilda skolformer eller på inkluderande undervisning och en gemensam skolform med alla andra elever. Vi vill att särskolan skall finnas kvar som en valmöjlighet och att elever måste ha full möjlighet att utvecklas utifrån sin egen förmåga.

Särvux är till för utvecklingsstörda vuxna som vill utveckla sina kunskaper för att kunna delta i samhällsliv och yrkesliv. I 12 kap. 3 § skollagen står det att kommuner skall erbjuda särvux, och flera kommuner uppger i sin information att särvux är en lagstadgad rättighet. Behöriga till utbildningen är personer över 20 år, som är utvecklingsstörda eller "har fått betydande och begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom". Vuxna med "autism eller autismliknande tillstånd" är också behöriga. Ytterligare några kriterier skall gälla för behörighet. Men skolformen har endast nått en mycket liten del av målgruppen och tillämpas olika av kommunerna. På Skolverkets hemsida står det dessutom att även när villkoren är uppfyllda och man är behörig till utbildningen så innebär det "inte att man har en garanterad rätt till den". Miljöpartiet anser därför att särvux måste bli en i realiteten garanterad rättighet som kommer alla behöriga till del.

LSS

Egentliga rättigheter existerar då dessa är preciserade i lagtext och går att kräva i domstol. LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, är en sådan lag. Men variationen är stor i landet av hur LSS-frågor handläggs, och tycks styras av olika förvaltningskulturer. Detta motverkar den garanti för likvärdig behandling som medborgaren har rätt att kräva. Totalt får ca 45 000 personer LSS-insatser av kommunerna, och ytterligare 7 000 får dem av

Fel! Okänt namn på

landstingen. De med svåra funktionshinder och omfattande behov utgör bara 9 000 mot beräknade 50 000. Av dem med psykiska funktionshinder får endast 3 000 personer LSS-insatser, av beräknade 20 000. Allt oftare utvecklar politiker och tjänstemän i kommuner och landsting egna bedömningar, och endast de tvingande reglerna följs. De mjukare – lagens anda – lämnas därhän. Vi menar att rättigheterna måste vila på en humanistisk grundsyn hos befolkningen, kunskaper om funktionshindrets innebörd och en vilja till god omsorg. Det är viktigt att kommunerna alltid prövar om LSS är tillämplig när en person med funktionshinder behöver stöd.

Rätten till personlig assistans har mer än någon annan insats förbättrat livet för personer med funktionshinder. Rätten är reglerad i LSS och lagen om assistansersättning (SFS 1993:389, LASS). Men systemet med flera beslutsinstanser och finansiärer (kommun och Försäkringskassan) leder till onödig byråkrati. Kostnaderna för personlig assistans har dessutom ökat kraftigt, och kommuner tenderar att vältra över kostnader till Försäkringskassan i stället för att bevilja andra insatser enligt LSS. Vi vill att personlig assistans endast skall kunna beviljas av Försäkringskassan, och att staten skall stå för hela kostnaden för personlig assistans. Miljöpartiet har tagit ett initiativ i socialutskottet till ett tilläggsdirektiv till Assistanskommittén om detta.

Den som beviljats personlig assistans har ingen självklar rätt att ha med sin personliga assistent i t.ex. skolan. Detta eftersom skolan är skyldig att tillhandahålla elevassistans för elever med särskilda behov. I dag är det skolan som bedömer hur stödåtgärderna skall utformas. Enligt Försäkringskassans vägledning (Assistansersättning 2003:6) skall särskilda kriterier, som allvarliga svårigheter att kommunicera, gälla för att en person skall ha rätt till sin personliga assistent i skolan. Rätten gäller inte assistansberättigade som t.ex. måste matas eller behöver hjälp för att kunna utträta sina toalettbesök men därutöver inte har några intellektuella funktionshinder. För dessa människor kan det vara nog så svårt att inte få ha med sin personliga assistent i skolan. I stället skall detta skötas med hjälp av elevassistans, som den assistansberättigade inte alls varit med och rekryterat, och som det inte är säkert att personkemin stämmer med. Det kan dessutom bli långa väntetider om elevassistenten i skolan har fler elever med större funktionshinder inom sitt ansvar. Vi anser därför att möjligheten att ha med sin personliga assistent i skolan behöver utredas.

Vi vill också att psykiskt funktionshindrade skall kunna få personlig assistans när inte andra insatser kan garantera ett gott och självständigt liv. Det bör också, såsom Socialstyrelsen föreslagit, bli en lagstadgad skyldighet för varje kommun att ha en verksamhet med personliga ombud för psykiskt funktionshindrade. Reformen har varit av mycket stort värde för människor med psykiskt funktionshinder. Drygt 80 % av landets kommuner hade infört personligt ombud i december 2004 och totalt 286 ombud var anställda i 101 verksamheter. Cirka 7 000 personer med psykiska funktionshinder har varit i kontakt med ombudsverksamheterna. Det mest unika i ombudsarbetet är att klienten ses som expert på sin egen situation. Klienterna är uppdragsgivare och avgör kontaktens innehåll, och deras ställning har stärkts. Socialstyrelsens uppföljning av tio verksamheter visar på ökad livskvalitet och minskat

behov av slutenvård, minskade psykiatriska symtom och större sociala nätverk. Särskilt utsatta grupper är de med dubbeldiagnoser och hemlösa med psykiska problem. Här behövs utökat uppsökande arbete. Vi ser det som angeläget att en ny uppskattning görs av hur många som behöver insatsen personligt ombud, och en kostnadsberäkning för detta.

Hjälpmedel

Ur ett mänskliga rättigheter-perspektiv är det självklart att personer med funktionshinder har rätt till det stöd och den service som erfordras för att de skall kunna leva oberoende i sitt vardagsliv. Men utvecklingen på hjälpmedelssidan har de senaste åren inneburit att den funktionshindrade själv har fått betala en allt större del av kostnaderna. Egenavgiften kan variera kraftigt från kommun till kommun och mellan landsting. Ofta behöver dessa personer flera olika former av insatser, som antingen kommun eller landsting svarar för. Det kan gälla sjukvård, tandvård, rehabilitering, hjälpmedel och läkemedel, som tillsammans kan bli mycket stora kostnader. Det kan även vara en stor påfrestning för anhöriga och vänner. Det förekommer att funktionshindrade skuldsätter sig privat vilket kan vara en tung börda i det sociala livet.

Mot denna bakgrund vore det angeläget att formerna för ett sammanhållet högkostnadsskydd för läkarvård, tandvård, rehabilitering, hjälpmedel och läkemedel för dessa multianvändande grupper fick en genomlysning i form av en utredning. Även gränsdragningsfrågor och effekter för andra grupper bör belysas i denna utredning, så att vi slipper överraskningar vid ett eventuellt införande av ett sådant högkostnadsskydd.

Tillgänglighet

Att samhället är byggt utifrån en norm av friska 30-åringar är ett problem som måste rättas till. Tillgänglighet är i grunden en fråga om mänskliga rättigheter, och får inte bara vara något som står som rekommendationer i lagar och förordningar. Texten måste förverkligas i människors vardag. Alla skall kunna gå över en gata, komma åt webbsidor, uppleva musikevenemang eller äta ute med sin partner eller vänner. Det är viktigt att tillgänglighet för alla former av funktionshinder beaktas. Synskador, elöverkänslighet eller psykiska funktionshinder kan kräva helt andra åtgärder för att tillgänglighet skall kunna uppnås än för rörelsehindrade. Målkonflikter kan uppstå, och det är viktigt att ingen grupp blir konstant förbisedd. Miljöpartiet vill införa ett särskilt skatteavdrag för ombyggnationer som syftar till att öka tillgängligheten. Alla utbildningar som berör design, byggnation och liknande behöver innehålla kunskap om funktionshinder. Utveckling av hjälpmedel och anpassade produkter bör stödjas och kan leda till arbetstillfällen och exportmöjligheter.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet anser att det är viktigt att människor som får sjukdomssymtom av elektromagnetisk strålning har samma rätt som andra människor till en god och adekvat vård, utan att riskera att råka ut för svåra komplikationer på grund av sin elöverkänslighet. Att anpassa vårdutrymmen för elöverkänsliga innebär att hitta och reservera ett lämpligt rum på vårdinrättningen och att sanera detta från elektriska fält, pulser och strålning. Vi vill att det inom varje region eller landsting skall finnas tillgång till elsanerade vårdutrymmen och sjukhusrum för dem som behöver det.

Vi menar att det behövs en tillgänglighetslagstiftning så att otillgänglighet i offentliga och publika lokaler görs olaglig. I USA finns ADA (Americans with Disabilities Act), vilket är en lag som gör otillgänglighet för funktionshindrade till ett brott. I Sverige gäller sedan den 1 juli 2003 lagen om förbud mot diskriminering på grund av funktionshinder, etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning. Den gäller vid arbetsförmedling, inom restaurangbranschen, på arbetsmarknaden och inom kreditväsendet. Detta är emellertid inte tillräckligt. Så länge det inte finns några sanktionsmöjligheter mot t.ex. byggherrar som bygger otillgängligt så fortsätter detta. Nu utreds en ny samlad diskrimineringslag för de olika diskrimineringsgrunderna. Om inte tillgänglighetsfrågorna löses inom ramen för denna anser vi att det behövs en särskild rättighetslagstiftning för tillgänglighet.

Kampen för jämställdhet mellan kvinnor och män har släpat efter inom handikappolitiken. Ojämligheten i samhället drabbar funktionshindrade kvinnor dubbelt. Inom de områden där människor med funktionshinder får stöd är dessutom en majoritet av de anställda kvinnor. Lönen och statusen på dessa yrken är låg. Också för brukarna är det viktigt att få balans i könsfördelningen bland de anställda. Vi vill se fler analyser ur ett könsperspektiv och konkreta jämställdhetsplaner. Strävan efter jämställdhet mellan män och kvinnor måste få genomslag också i handikappolitiken.

Antalet personer med annan bakgrund än svensk som är medlemmar i handikapporganisationer är mycket lågt. Människor från andra länder, t.ex. flyktingar, kan få det extra svårt om de har ett funktionshinder. Många gånger vet de inte vart de kan vända sig för att få reda på sina rättigheter kring funktionshinder och hur de får del av dessa. Vi vill att kommunerna förbättrar sin uppsökande verksamhet när det gäller personer med funktionshinder som har en annan bakgrund än svensk.

I de flesta sammanhang råder heteronormativitet. Att ha ett funktionshinder och själv vara homo- eller bisexuell eller transperson innebär dubbla grunder för risken att diskrimineras. Ett minimum bör vara att alla yrkeskategorier som arbetar med människor med funktionshinder skall ha fått och tillgodogjort sig HBT-kompetens.

En egen bostad är för många en förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Möjlighet till bostadsanpassning är avgörande för många med funktionshinder. Det är viktigt att motverka den ”smyginstitutionalisering” som pågår, då gruppboende kopplas samman och man redan på utsidan kan se att det rör sig om ett annorlunda boende. Ibland samlar man olika vårdbehovande, som psykiskt sjuka, utvecklingsstörda och äldre i ett större bostadskomplex, vilket strider mot Socialstyrelsens anvisningar (SOSFS 2002:9) och

intentionerna i LSS. Här behövs förtydliganden i LSS. Vi vill även att all nybyggnation av bostäder skall utformas så att de med små medel kan tillgänglighetsanpassas för alla former av funktionshinder.

Miljöpartiet vill införa ett förenklat system för färdtjänst där brukaren betalar en avgift motsvarande kostnaden för kollektivtrafik alternativt vad det kostar att köra egen bil om ingen kollektivtrafik finns. Utbyggd och tillgänglig kollektivtrafik är naturligtvis det optimala. Alla som beviljats färdtjänst bör få resa fritt med kollektivtrafiken. Det måste bli lättare att använda riksfärdtjänst. Det är inte ovanligt att människor bor vid en länsgräns, arbetar på andra sidan gränsen och har släkt och vänner där. Dagens system innebär att man ofta måste boka väldigt långt i förväg och reglerna är allt annat än smidiga. Reglerna för riksfärdtjänst måste bli enklare och anpassas till individens behov. En anpassad bil, när behovet är sådant, skall kunna ses som ett beviljat hjälpmedel och den egna ekonomin skall inte inverka på möjligheten att få det.

Arbete och daglig verksamhet

Arbetslivet är otillräckligt anpassat till människor med funktionshinder. Andelen arbetslösa bland personer med funktionshinder är betydligt högre än genomsnittet i landet, likaså andelen långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa. Detta innebär med all säkerhet att många funktionshindrade som vill arbeta inte kan göra detta i dag. Miljöpartiet anser detta ekonomiskt ohållbart, och det är destruktivt för dem som ställs utanför. Statliga Samhall sysselsätter personer med fysiska och psykiska funktionshinder som innebär nedsatt arbetsförmåga och är, enligt flera utredningar, samhällsekonomiskt lönsamt. Ändå har statliga lönsamhetskrav på Samhall tvingat bort många människor med nedsatt arbetsförmåga från verksamheten. Miljöpartiet anser att sysselsättningsfrågan måste prioriteras tydligare. I enlighet med Samhallutredningen (SOU 2003:56) föreslår vi därför att ett nytt system införs med tre faser där varje person ges hjälp utifrån sin personliga vilja och sina förutsättningar.

Samhall och offentligt skyddat arbete (OSA) har i dag monopol på skyddat arbete. Detta bör ändras så att även arbetsgivare inom näringsliv och den sociala ekonomin, t.ex. arbetskooperativ, kan erbjuda anställning enligt samma villkor. Förändringarna skall hålla sig inom de budgetramar som finns i dag för motsvarade åtgärder.

Det är hög tid att personer med psykiska funktionshinder får rätt till daglig verksamhet enligt LSS. Med daglig verksamhet kan många gå från sysslolöshet och apati till ett liv med livskvalitet. En sådan rättighet skulle komma många hemlösa med psykiska funktionshinder till del och vara en väg till eget boende.

Habiliteringsersättning (lön) till alla som arbetar i daglig verksamhet enligt LSS skall vara en rättighet. Denna rättighet har börjat ifrågasättas på sistone, trots att det rör sig om en så liten reell summa som ca 50 kr per arbetsdag och

Fel! Okänt namn på

person och att den ofta upplevs som mycket viktig av den som får den. Vi föreslår därför att denna rättighet skrivs in i 9 § tionde stycket LSS.

Handikappersättning

Variationerna i bedömningen av rätten till handikappersättning är stor i landet. Det har därför en avgörande betydelse var i landet man bor. Detta är inte rimligt och behovet av enhetliga tillämpningar är stort. Ingen skall behöva överväga att flytta på grund av olika tillämpningsrutiner av en rättighetslagstiftning. Det bör vara möjligt för regeringen att ålägga Försäkringskassan/kassorna att styra upp detta missförhållande. Sedan handikappersättningen infördes har den successivt urholkats. Några subventioner har försvunnit och nivåerna på ersättningen har minskats. Bedömningen är i dag mycket hård och avslag på självklara kostnader blir allt vanligare. Sammantaget leder detta till att situationen blir alltmer olik och att ekonomin blir allt svårare för den handikappade. Mot bakgrund av denna beskrivning är det rimligt att regeringen beslutar om en översyn av såväl reglerna för, som tillämpningen av, befintliga regler för handikappersättningen.

Kunskap och forskning

Dagens alltmer avancerade forskning kring de biologiska grunderna för människolivet har öppnat dörren mot en skrämmande utveckling där livets grundförutsättningar kan manipuleras och förvanskas. Samtidigt har forskningen kunnat skapa bot och lindring för många som lider av allvarliga sjukdomar. Frågor om selektiva aborter, dödshjälp, stamcells forskning och genkloning ställer oss alla inför svåra etiska avvägningar. I dag behövs en genomgripande samhällelig diskussion kring dessa frågor. Vi vill att studieförbund och andra forum uppmanas att lyfta diskussionen kring ett etiskt perspektiv på forskningens nya möjligheter.

Under senare år har forskningen om villkoren för människor med funktionshinder ökat kraftigt. Tyvärr har denna kunskap ofta stannat på fakulteterna, bl.a. eftersom man samtidigt rustat ner utbildningen för den personal som är verksam i arbetet med stöd och service för människor med funktionshinder. Kunskaper om levnadsvillkoren för människor med funktionshinder måste finnas inom alla nivåer inom statlig och kommunal förvaltning. Vi vill att forskning om livsvillkoren för människor med funktionshinder skall ha hög prioritet.

Vi vill att insatser görs för att sprida kunskap om den forskning som bedrivs vid landets högskolor. Levnadsvillkoren för människor med funktionshinder bör uppmärksammas vid all kunskapsinsamling, t.ex. vid utredningar, utvärderingar och vid statistiska sammanställningar.

Inflytande, kultur och fritid

Det är viktigt att handikapperspektivet genomsyrar hela samhället. Handikapporganisationernas expertkompetens och nätverken med engagerade och kunniga människor med funktionshinder och anhöriga måste tas till vara. Alla människor skall utifrån sina intressen och sin förmåga ha möjlighet att delta i kulturlivet. Det ordinarie kulturutbudet måste anpassas till personer med funktionshinder. Personer med funktionshinder skall ha samma möjligheter till rekreation och idrottsutövning som andra. Stat och kommun har skyldighet att se till att personer med funktionshinder kan delta i idrotts- och föreningsliv samt att de kan utnyttja idrotts- och rekreationsanläggningar. Idrottstävlingar skall i så stor utsträckning som möjligt vara öppna för alla människor. Många gånger tränar, och framför allt tävlar, personer med funktionshinder i egna klasser. Det finns dock flera idrotter där detta inte är nödvändigt. Svenska Idrottsakademien nominerar varje år idrottare till en rad priser, och bestämmer även nomineringskriterierna. I utmärkelserna Årets idrottskvinna och Årets idrottsman kan inte personer med funktionshinder nomineras eller utses, såvida de inte haft framgångar i klasser öppna för alla (män eller kvinnor). Handikappombudsmannen har i ett yttrande påpekat att detta kan innebära en diskriminering. Vi anser att reglerna borde ändras så att utmärkelserna inte exkluderar människor med funktionshinder.

Personal

Arbete inom handikappomsorg håller på att förvandlas till ett lågstatus- och genomgångsyrke som inte fordrar någon formell utbildning. Efter kommunaliseringen för drygt tio år sedan har personalen i handikappomsorgen halkat efter lönemässigt, och den ettåriga grundutbildningen har raderats ut. För arbetet som personlig assistent har man över huvud taget inte ställt några krav på formell utbildning.

All erfarenhet visar att ett bra och kompetent stöd kräver välutbildad och yrkesmedveten personal. För att få full lön och titulera sig vårdare, boendestödjare, omsorgsassistent, elevassistent osv. borde ett grundkrav vara ett års utbildning med inriktning mot handikappomsorg. När man själv anställer personliga assistenter måste det vara den enskilde som beslutar vilka kvaliteter som är viktiga, men också den enskilde skall naturligtvis ha möjligheten att kräva formell utbildning.

Domstolstrots

Regeringsrätten har fastställt att brist på pengar inte är ett godtagbart skäl för att avslå en sökt insats enligt LSS. Den grupp som omfattas av LSS skall prioriteras. En del kommuner har fått många domar på sig som de sedan inte

Fel! Okänt namn på

verkställt inom rimlig tid. Nu finns en lag om vite – sanktionsavgift – för dem som trotsar ett domstolsutslag, och några kommuner har fått höga böter. I stället för att säga nej och riskera ett överklagande har en del kommuner börjat bevilja en insats utan att verkställa den inom rimlig tid. En sådan fördröjning kan man inte överklaga. Justitieombudsmannen har angett tre månader som gräns för plats på en gruppbostad. Vi vill att det sanktionssystem som nu gäller för kommuner som trotsar domstolsutslag om insatser enligt LSS utsträcks till att gälla också de kommuner som beviljar insatser men inte verkställer dem inom rimlig tid. Samtidigt vill vi att en person vars positiva beslut inte verkställts inom utsatt tid skall kunna vända sig till en privat utförare, med kommunen som betalningsansvarig. Vi vill också att kommunernas långsiktiga planering av LSS-insatser skall förbättras.

Internationell solidaritet

Sverige bedriver i dag genom Svenska Handikapporganisationers Internationella Biståndsförening (SHIA) ett omfattande biståndsarbete som är riktat till personer med funktionshinder i de fattiga länderna. Det arbetet måste utökas.

Inom EU uppskattas antalet utvecklingsstörda som bor på anstalter till cirka en miljon människor. Ofta bor de tillsammans med andra i stora salar där ett litet nattduksbord är den enda förvaringsplatsen för personliga ägodelar. Många vistas hela livet bakom låsta dörrar där övergrepp och tvång hör till vardagen. Men också i pittoreska, vackert belägna vårdhem med religiös eller särskild pedagogisk inriktning är grunden för anstalterna själva avskiljandet. Anstalterna utgör den sista resten av kollektiva och människofientliga ideologier som gav staten och samhället oinskränkt makt att utöva tvång mot vissa människor.

Miljöpartiet de gröna vill att Sverige tar initiativ till att Europas alla anstalter för personer med utvecklingsstörning och andra funktionshinder avvecklas. Vi vill att Sverige även globalt och i biståndssammanhang skall verka för att alla människor med funktionshinder får ett värdigt liv.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 28 september 2005

Peter Eriksson (mp)

Maria Wetterstrand (mp)

Leif Björnlod (mp)

Barbro Feltzing (mp)

Lotta Hedström (mp)

Ulf Holm (mp)

Mona Jönsson (mp)

Yvonne Ruwaida (mp)

Karin Svensson Smith (-)

Lars Ångström (mp)

Jan Lindholm (mp)

Åsa Domeij (mp)

Gustav Fridolin (mp)

Helena Hillar Rosenqvist (mp)

Mikael Johansson (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Ingegerd Saarinen (mp)

Mikaela Valtersson (mp)